

Justitiedepartementet
Ju.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia: Ju.L7@regeringskansliet.se

Ju2024/02262

Remissyttrande över promemorian *Inhibition av verkställigheten – en ny ordning för vissa utlänningar vid tillfälliga verkställighetshinder* (Ds 2024:23)

Förvaltningsrätten i Stockholm har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter.

Behov av samordning

För närvarande pågår flera utredningar på migrationsområdet som berör eller på annat sätt kan antas påverka de lagförslag som läggs fram i promemorian. För att undvika tillämpningssvårigheter eller andra oförutsedda konsekvenser anser domstolen att det är av vikt att lagstiftningsarbetet samordnas.

Ordnings- och säkerhetsstörningsärenden

I gruppen ordnings- och säkerhetsstörningsärenden ingår bl.a. utlänningar där det finns särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens levnadssätt som motiverar att ett beslut om inhibition av verkställigheten som huvudregel meddelas, i stället för att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas, vid tillfälliga verkställighetshinder. Vad som utgör särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens levnadssätt bedöms i promemorian inte vara möjligt eller lämpligt att i detalj reglera, men vissa exempel ges. Promemorian hänvisar även till de exempel som anges i utredningsdirektiven för *Utredningen om skärpta krav på hederligt levnadssätt och ökade möjligheter till återkallelse av uppehållstillstånd*. Slutligen anges att det får lämnas över till rättstillämpningen att ta ställning till i vilka situationer som den nya ordningen bör tillämpas när det gäller omständigheter hänförliga till en utlänningens levnadssätt.

Den föreslagna ordningen med inhibition av verkställigheten har betydande konsekvenser för de utlänningar som berörs. Det är enligt domstolens mening därför av stor vikt att det är tydligt och förutsebart vem som omfattas av regleringen. Med utgångspunkt i detta framstår begreppet *särskilda omständigheter hänförliga till utlänningens levnadssätt*, även med de exempel som ges i promemorian, som allt för odefinierat och det

riskerar därför att bli svårtillämpat. För att främja en enhetlig och rättssäker tillämpning krävs enligt domstolens mening en tydligare vägledning gällande vad som ska anses utgöra sådana särskilda omständigheter.

Särskilda skäl att i vissa fall bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd

I promemorian anges att det vid ett tillfälligt verkställighetshinder i vissa fall kan vara lämpligt och i övrigt motiverat att i stället för inhibition av verkställigheten bevilja en utlännings tidsbegränsat uppehållstillstånd. Om det finns *särskilda skäl* ska ett tidsbegränsat uppehållstillstånd därför kunna beviljas även en utlännings som omfattas av ordningen med inhibition av verkställigheten vid tillfälliga verkställighetshinder. En helhetsbedömning ska göras där de skäl som talar för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vägas mot de omständigheter som talar mot ett sådant tillstånd. Särskild hänsyn får tas till utlännings hälsotillstånd och levnadsomständigheter i övrigt. Vid bedömningen ska emellertid även utlännings skötsamhet beaktas.

I promemorian exemplifieras gärningar och beteenden som innebär att det inte bör anses finnas särskilda skäl att bevilja en utlännings tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utifrån denna exemplifiering har domstolen svårt att se i vilka situationer som undantaget kan komma att tillämpas. För att säkerställa att kraven på rättssäkerhet och proportionalitet tillgodoses anser domstolen att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet närmare bör tydliggöras vilka omständigheter som kan utgöra särskilda skäl.

Konsekvenser för domstolarna

I promemorian anges att förslagen innebär fler mål för migrationsdomstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna i övrigt men att det bedöms vara fråga om endast ett begränsat antal mål årligen. Det anges inte om förslagen kan antas medföra ökade kostnader för migrationsdomstolarna. Under avsnittet om de allmänna förvaltningsdomstolarna i övrigt framgår dock att samtliga förslag som berör de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms kunna hanteras inom ramen för domstolarnas befintliga verksamhet och ekonomiska ramar.

Det totala antalet individer som beräknas få ett grundbeslut enligt den nya ordningen med inhibition av verkställigheten uppgår enligt promemorian till cirka 200 årligen. Det framgår dock att det har varit svårt att få fram statistik över hur många individer som tidigare har ingått i de personkategorier som kommer att omfattas av den nya ordningen. Uppskattningen av antalet årligen tillkommande ärenden är således präglad av viss osäkerhet. Någon närmare prognos för hur utflödet av ärenden kommer att se ut finns inte heller. Sett till redovisad statistik torde det dock kunna antas att antalet ärenden ackumuleras och därmed på sikt leder till en viss ökad måltillströmning.

Vidare kan ett beslut om inhibition av verkställigheten från den enskildes perspektiv ses som mindre fördelaktigt jämfört med att beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det kan därför antas att beslut i dessa ärenden kommer att överklagas i större utsträckning än tidigare. Dessutom innebär förslagen att migrationsdomstolarna kommer att få flera nya

måltyper av brådskande karaktär. Det är också svårt att överblicka de samlade konsekvenserna för migrationsdomstolarna av andra kommande förändringar på migrationsområdet.

Sammantaget bedöms det därför viktigt att måltillströmningen och dess påverkan på migrationsdomstolarnas verksamhet följs upp.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Anneli Berglund Creutz efter föredragning av förvaltningsrättsfiskalen Mikael Stade.

Anneli Berglund Creutz

Mikael Stade